

"שלל" נגזר מתיבת "של". "בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר" – אין הוא זקוק לשל אחרים, כי הכל מצוי לו בביתו; זו הסיבה שאשתו של אדם נקראת "ביתו". אין לך רכוש שיש בו משמעות ל"של מי" כמו בגדים ותכשיטין, כי הם צריכים להיות מותאמים למידות ולצורה של הלבוש והמתקשט בהם. לכן דוקא הם קרויים "שלל".

"מלקוח" – מתאים יותר על בהמות, כי אדם אינו נלקח, אלא הוא בא מעצמו. גם אם קוראים לו והוא בא, אדעתא דנפשיה קא אזיל; לכן אין הוא נקנה במשיכה (קידושין כ"ב:).

"שבי" – נגזר מלשון ישיבה ועיכוב. ["רב לכם שבת בהר הזה" (דברים א', ו') וכד']. ביחס לאדם יש ל"מקום" משמעות, הוא צריך ורוצה להיות שם, והיותו "שבו" מעכבו כאן. אך "בהמה" אין לה התייחסות למקום מסויים, ואינה נחשבת מעוכבת ממקומה. ופשוט.

ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה אשר צוה ה' את משה
(מטות ל"א, כ"א)

רש"י: "ויאמר אלעזר הכהן וגו' – לפי שבא משה לכלל כעס בא לכלל טעות שנתעלמו ממנו הלכות גיעולי עכו"ם. וכן אתה מוצא בשמיני למלואים, שנא' – ויקצוף על אלעזר ועל איתמר, בא לכלל כעס בא לכלל טעות. וכן בשמעו נא המרים וגו' ויך את הסלע – על ידי הכעס טעה". עכ"ל.

יש בטעות הבאה מכלל הכעס לימוד לכועס אשר עשוי לתקן את שורש כעסו, אם יתבונן. אם היה הכועס משוכנע שזה שהוא כועס עליו טעה לאונסו – לא היה כועס עליו, כמובן. אך האפשרות הזאת – שיטעה אדם לאונסו מחוסר הבנת המציאות או ההלכה – נראית רחוקה, כי בדרך כלל אין אדם טועה במה שאיכפת לו. סתם טעות נובעת מרשלנות, זלזול וחוסר חשיבות, לכן כועס הכועס על הטועה. כאשר מכשיל הקב"ה את הכועס בטעות, הרי הוא מראה לו בזה שאדם עלול לטעות גם אם איננו מזלזל, כי אדם מועד לעולם ושגיאות מי יבין; א"כ מה לך כי תכעס על הטועה!?

אך לא זכיתי להבין את הדוגמא של ויקצוף (משה) על אלעזר ואיתמר, וכי שם הביא הכעס את הטעות!?! הלא שם היה להיפך, שהטעות (שדימה קדשי דורות לקדשי שעה) הולידה את הכעס, כי אילולא שטעה לדמותם לא היה כועס על שלא

אכלו את שעיר ר"ח באנינות. [ולא דמי למה שנעלמו ממשוה הלכות גיעולי נכרים מסיבה שכעס קודם לכן על שחיו אנשי הצבא את הנקבות, וגם אין זה דומה למה שכעס משה בקי-מריבה על טרונית העם ואח"כ טעה להכות את הסלע.] ובדוחק צ"ל, שאמנם הביאה הטעות את הכעס, אך אילולא שכעס היה מתבונן אח"כ לחלק בין קדשי שעה לקדשי דורות, ומה שלא "תפס" את טעותו היה מסיבת הכעס.

ומידי דברי בענין הכעס אחשוב להעיר את לב הכועס, ממאי נפשך: אם יש לך צד שזה שאתה כועס עליו צודק – איך תכעס עליו מספק?! אלא מאי, פשוט לך לגמרי שהוא אינו צודק. ואעפ"י שהוא חושב שהוא צודק, סבור אתה שתתכן מציאות שאדם טועה לגמרי ובטוח בדעתו היפך האמת. אם כן לאט לך, שמא אתה הוא זה שבטוח בדעתו היפך האמת? לכל הפחות מן הראוי שיהיה לך חשש כזה, ואז לא תכעס מספק, כי כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, וספק עבודה-זרה לחומרא, כמובן; ועל עבודה-זרה נאמר "ולא ידבק בידך מאומה".

למנוח

למנוח

למנוח

פרשת מסעי

והצילו העדה את הרצח מיד גאל הדם והשיבו אתו העדה אל עיר מקלטו אשר נס שמה וישב בה עד מות הכהן הגדול אשר משח אותו בשמן הקדש
(מסעי ל"ה, כ"ה)

משנה מכות י"א. – "אחד משוח בשמן המשחה ואחד המרובה בגדים ואחד שעבר ממשיחותו מחזירין את הרוצח וכו' לפיכך אימותיהן של כהנים מספקות להם מחיה וכסות כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו". עכ"ל.

ובגמ' שם – "ואיכא דמתני כדי שיתפללו על בניהם שלא ימותו. טעמא דמצלו, הא לא מצלו מייתי, מאי הוה ליה למיעבד? הכא אמרינן: טוביה חטא וזיגוד מינגיד!! (בבבל אומרים משל זה על אדם שלוקה בשביל סרחון של אחרים. דאמרינן בערבי פסחים – טוביה חטא וזיגוד אסהיד ביה ביחידי, שלא היה עד שני בדבר, ונגדיה רב פפא לזיגוד – כי דבר זה נחשב להוצאת דיבה כיון שאין עד אחד נאמן – ומאז היתה למשל). התם אמרי: שכם נסיב ומבגאי גזר?! (בא"י אומרים משל זה: שכם בן חמור לקח את דינה בת יעקב וההנאה שלו, ושאר בני העיר שלא נהנו מלו עצמן ונצטערו.